

CARMEN AMORAGA

«Culturalment, portem 20 anys de retard»

La gestió del llibre al País Valencià depèn de la directora general de Cultura i Patrimoni, Carmen Amoraga, una reconeguda escriptora en castellà, premi Nadal i finalista del Planeta. Tot i estar ja enllestit el Pla de Foment de la Lectura, considera que encara hi ha un tap administratiu que limita les actuacions. I reclama que Cultura hauria de tenir conselleria pròpia.

Entrevista de *Xavier Aliaga*
Fotografies d'*Eva Máñez*

A la branca cultural de la conselleria se l'acusà al principi d'estar una mica a l'ombra del tema educatiu. Però ara ja disposen de dues eines per començar a treballar: el Pla de Foment de la Lectura i el Pla Estratègic Cultural. Per on començar?

—És veritat que Cultura va anar al darrere d'Educació, perquè per a l'inici de curs era més urgent posar en marxa determinades mesures educatives. Però no hem deixat mai de treballar. Ho hem fet abans dels plans, però els temps de l'administració no són els de la vida quotidiana. Els tràmits administratius van molt lents. El Pla de foment de la lectura, el presentarem al gener, però el conveni encara s'està tramitant.

—Almenys hi ha pressupost.

—Teníem 18.000 euros per començar a treballar i ara hi ha una línia nominativa de 250.000 euros que és per a això i que s'executarà quan tindrem el vist-i-plau de l'Advocacia i la Intervenció de la Generalitat.

—El món del llibre té molts fronts oberts. Quina pensa que seria la prioritat?

—És difícil, perquè tot és important. Els autors, les editorials, les biblioteques, les llibreries... Al marge del pla, hem posat en marxa la Mesa de Comerç Cultural per establir sinergies. És una mesura pensada per a les llibreries. Per què tanquen les llibreries? Perquè la gent no hi va. La idea és fer anar la gent a les llibreries. Però tot és important, perquè si els autors no tenen facilitats per escriure

i les editorials no tenen facilitats per publicar, el lector finalment no podrà comprar llibres. I està demostrat que en aquesta època de crisi és quan les biblioteques han tingut més usuaris, perquè l'oferta també és més àmplia. El pla de foment de la lectura inclou tots aquests pals: hi ha programes de clubs de lectura, d'exposicions, de rutes literàries, de fires del llibre, de trobades d'autors...

—En les sessions per elaborar el Pla de foment de la lectura es va fer reconèixer que mancava formació en tots els àmbits, en els llibreters, en els bibliotecaris, en els editorials. I encara que no es diga tan obertament, també en els autors. Què hi pot fer l'administració?

—Nosaltres podem arribar on podem arribar. Una de les intencions és formar els formadors, perquè les biblioteques escolars també són molt importants. Al col·legi públic al qual van les meues filles hi ha biblioteca escolar, però l'altre dia una em vingué amb *Los cien mejores chistes de Lepe!* La formació és important, però de vegades no és una qüestió de diners, sinó de fer acompanyament. Pel que fa a la formació dels autors, no sé a què t'estàs referint exactament.

—A la necessitat d'apujar el nivell. És cert que això no és una tasca de l'administració, però hi ha temes com el de les residències a l'estranger, canalitzades a través de l'Institut Ramon Llull. Alguns dels millors llibres publicats a Catalunya han tingut aquest origen.

→ —Sí. D'aquell tema, se'n parlà, però és una qüestió que no hem abordat. En tot cas, parlant-te com a autora, això de tenir espais per a la creació em sona a ciència-ficció, i no sols en literatura. Encara no som en aquella fase. Som en la fase, com deia l'altre dia Abel Guarinos [nou director del consorci CulturArts], de fer transfusions, torniquets... [riu]. Culturalment, portem 20 anys de retard respecte a qualsevol país del nostre entorn. Ací s'ha produït una destrucció dels teixits culturals i també de l'autoestima de cadascun de nosaltres, com a creadors i com a receptors de cultura. Està molt bé tenir uns referents de cap a on volem anar, però de moment hem d'anar pas a pas. No es pot desfer en uns mesos el que s'ha destruït en 20 anys. La col·laboració entre les institucions és total i la voluntat de redreçar el camí és màxima, però clar...

—Ha comentat la col·laboració entre institucions. Al País Valencià hi ha una important producció literària en català. Ha mantingut contactes amb organismes catalans que donen suport als autors valencians com ara la Institució de les Lletres Catalanes?

—La veritat és que no. És una cosa que tinc pendent des del principi, però el dia a dia se'ns

menja. I no és únicament cosa meua, continue pensant que la cultura necessita una conselleria pròpia. El conseller Vicent Marzà és cert que, molt al principi, es dedicà al tema educatiu, però perquè el curs començava i calia prendre decisions. I és veritat que després ens hem posat tots les piles i Marzà li dedica el mateix temps a tot, però tenim una única subsecretaria per a educació, cultura, investigació i esport. Per això crec que Cultura necessita la seua pròpia conselleria, per agilitzar els tràmits. Els passos s'han donat, però hi ha alguna cosa que ho frena tot.

—Hi ha un tap administratiu?

—Hi ha un tap administratiu. Malgrat les bones intencions i l'esforç de tothom.

—Tot i el retard de 20 anys, fem una literatura interessant que mereixeria una projecció exterior més bona. Hi ha el tema de les fires, d'acompanyar els autors... S'ha començat a fer alguna cosa?

—Sí, s'està començant ja. Hi ha un pla d'internacionalització que afecta els autors. Hi ha ajudes per acudir a fires internacionals, però punxem en les ajudes per acudir a fires estatals i locals, un tema que solucionarem. Està bé que ens coneguen a Bolonya, però també a

ESCRITURA I PROFESSIÓ

Fins i tot una autora tan consagrada com Carmen Amoraga ho té magre per dedicar-se professionalment a l'escriptura. "Quasi no conec ningú que s'hi dedique. Ací cal també fer molta pedagogia: jo sempre dic que escric per qüestions de felicitat personal, però també tinc factures". "Un dia vaig repiular una frase: 'artista, no regales el teu treball', i vaig tindre molts més comentaris negatius que positius. Però per què? Com si l'artista visquera de l'aire! Cal fer pedagogia i apel·lar a la consciència ciutadana", rebla.

Barcelona. I després hi ha d'haver una col·laboració entre els àmbits públic i privat, amb la reformulació de la llei del mecenatge, convèncer les empreses que és important invertir en cultura obtenint al mateix temps incentius fiscals.

—**S'ha plantejat algun tipus de presència institucional valenciana en un esdeveniment com Sant Jordi?**

—Aquest any, no, però es pot plantejar. A la Fira del Llibre de València hi ha la carpa "Llig", on hi ha l'editorial de la Generalitat Valenciana però també les editorials que no tenen la seua pròpia caseta. I a Bolonya i altres fires també es fa així. Es podria plantejar fer-ho a Catalunya.

—**El Pla Estratègic Cultural contempla, per a temes d'internacionalització, la col·laboració amb organismes com l'Institut Cervantes o l'Institut Ramon Llull. En aquest darrer cas no seria més fàcil integrar-s'hi, per guanyar fluïdesa?**

—Ho estem estudiant. Fins ara no hem fet el pas de parlar amb els nostres homòlegs de Catalunya, però és una cosa que hem de fer. És cert que és un tema que pot alçar polseguera, però hem de donar suport al màxim als autors i les editorials perquè així acabarem donant-ne també als lectors.

—**El cert és que hi ha autors i editorials valencians operant a Catalunya. Això no es pot perdre de vista.**

—No ho estem perdent de vista.

—**I pel que fa a la promoció interna, sense la ràdio i la televisió públiques tot això és més difícil.**

—Bé. Pense que tindrem una televisió pública de qualitat i en valencià i que faça costat als autors valencians. Però la televisió que hi havia no feia això. Enyorem el que no hem tingut, però ho tindrem. Quan tornarem a tindre mitjans públics seran de qualitat, amb voluntat de servei públic. I els programes culturals no s'emetran en horari de matinada. En tot cas -i torne a parlar com a autora- encara que tenim l'obligació d'apujar el nivell en tots els sentits, també hem de baixar un graó i pensar que la cultura no necessàriament ha de ser elitista. ●

LAURA BORRÀS

«N'hi ha que llegeixen llibres d'autoajuda perquè no han descobert encara la poesia»

Laura Borràs (Barcelona, 1970) és la directora de la Institució de les Lletres Catalanes des de 2013. Analitza el moment de la literatura catalana, dels seus escriptors i del Sant Jordi.

*Entrevista de Àlex Milian
Fotografia de Jordi Play*

La crisi ha afectat la literatura catalana?

—És molt diferent si parlem de crisi de la creació o crisi de la producció. Lògicament, les indústries s'han vist afectades per la crisi. En canvi, els creadors, els que necessiten crear literatura, la creen. És veritat que han disminuït els ajuts públics, els quals també beneficien molts escriptors. Però la realitat és que els temps de crisi acostumen a ser extraordinàriament productius des de la perspectiva artística. Ha estat així tradicionalment i jo no diria que, si miréssim enrere i veiéssim la creació dels últims tres o quatre anys, podríem pensar que la crisi ha acabat afectant la qualitat dels llibres. Possiblement se n'han publicat menys, però tampoc diria que això és un problema perquè estem en un context d'hiperpublicació -es publiquen molts més títols dels que nosaltres podem llegir o digerir. De manera que potser també la crisi ha pogut tenir aquest efecte reorganitzador. L'aparició d'editorials més petites amb relació als grans grups editorials també fa que les polítiques de publicació siguin més ajustades a les necessitats reals -no de gran grup. Això crec que dona un element de racionalització interessant. No obstant, la crisi com abans se'n vagi...

—... millor, és clar. **La Institució dona ajuts a escriptors. El percentatge d'escriptors que poden viure de la literatura és més petit?**

—Això sí. Els nostres companys de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana van fer una enquesta en la qual analitzaven el percentatge d'escriptors que podien dedicar-s'hi i viure de la literatu-